

SUUREN VALIOKUNNAN LAUSUNTO 1/2000 vp

Valtioneuvoston selonteko Suomen lähtökohdista ja tavoitteista Euroopan unionin vuoden 2000 hallitusten välisessä konferenssissa

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on lähettäessään 9 päivänä helmikuuta 2000 valtioneuvoston selonteon Suomen lähtökohdista ja tavoitteista Euroopan unionin vuoden 2000 hallitusten välisessä konferenssissa (VNS 1/2000 vp) ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että suuren valiokunnan on annettava asiasta lausuntonsa ulkoasiainvaliokunnalle.

Tilapäinen puheenjohtaja

Valiokunta on valinnut asian ratkaisevaan käsittelyyn tilapäiseksi puheenjohtajaksi ed. Pekka

Kuosmasen, koska valiokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat olleet estyneitä osallistumaan asian käsittelyyn.

Asiantuntijat

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina

- ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja
- suurlähettiläs Antti Satuli
- Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen jäsen Leif Sevón.

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO

Valtioneuvoston selonteossa esitellään Suomen hallituksen lähtökohdat ja tavoitteet Brysselissä 14.—15.2.2000 yleisten asiain neuvoston yhteydessä avattavassa Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten välisessä konferenssissa (HVK). Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta edellytti suurelle valiokunnalle osoittamassaan lausunnossa 15.10.1999 (UaVL 10/1999 vp), että valtioneuvosto antaa eduskunnalle hyvissä ajoin ennen konferenssin alkua selonteon, jossa käydään läpi konferenssin asialistalla olevat kysymykset sekä valtioneuvoston kannat niihin. Suuri valiokunta yhtyi ulkoasiainvaliokunnan lau-

sunnossa olevaan kantaan (kokous 26/1999 vp, 22.10.1999).

Euroopan unionin (EU) perustana olevien sopimusten tarkistamisen edellytyksenä on jäsenvaltioiden hallitusten välinen konferenssi, jossa sovitut perussopimusten muutokset tulevat voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet ne valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Vuoden 1996 HVK:ssa, joka johti Amsterdamin sopimuksen allekirjoittamiseen, institutionaaliset kysymykset olivat keskeisellä sijalla. Amsterdamin sopimuksella laajennettiin muun

muassa määränemmistöpäätöksenteon käyttöalaa neuvostossa, vahvistettiin komission puheenjohtajan asemaa, vahvistettiin Euroopan parlamentin toimivaltaa ja asetettiin sen jäsenmäärälle katto. Vaikeimpia institutionaalisia kysymyksiä eli komission kokoa ja kokoonpanoa sekä äänten painottamista neuvostossa ei kuitenkaan onnistuttu ratkaisemaan. Tällöin päädyttiin ratkaisuun, joka salli laajentumisneuvottelujen aloittamisen.

Perustamissopimuksiin liitetyn pöytäkirjan no 11 mukaisesti Amsterdamin sopimuksessa ratkaisematta jääneisiin kysymyksiin päätettiin palata unionin laajentumisen edetessä. Pöytäkirjan 1 artiklassa todetaan, että unionin ensimmäisen laajentumisen voimaantulopäivänä komissiossa on kansalainen kustakin jäsenvaltiosta edellyttäen, että ääntenpainotusjärjestelmää neuvostossa on muutettu kaikkien jäsenvaltioiden hyväksyttävissä olevalla tavalla. Pöytäkirjan 2 artiklan mukaan uusi hallitusten välinen konferenssi kutsutaan koolle vähintään vuotta ennen kuin unionin jäsenvaltioiden määrä ylittää kaksikymmentä tarkastelemaan perusteellisesti toimielinten kokoonpanoa ja toimintaa koskevia perussopimuksen määräyksiä.

Unionin laajentumisprosessi on edennyt nopeammin kuin Amsterdamin sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä ajateltiin, ja laajentumisen eteneminen on selkiytynyt. Neuvotteluisa ensimmäisten kuuden hakijavaltion kanssa on päästy hyvään alkuun ja neuvottelut seuraavien kuuden valtion kanssa aloitetaan keväällä 2000. HVK:ssa pyritäänkin sellaisiin ratkaisuihin, jotka kattavat näköpiirissä olevat laajentumiset.

Euroopan unionin toimielinten tehokkaan toiminnan varmistamiseksi unionin laajentumisen jälkeen Eurooppa-neuvosto vahvisti Kölnissä 3.—4.6.1999 aikomuksen kutsua vuoden 2000 alussa koolle jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssi. Konferenssin tarkoituksena on ratkaista laajentumisen edellyttämät Amsterdamissa avoimiksi jääneet institutionaaliset kysymykset.

Kölnin Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti puheenjohtajavaltio Suomi laati itsenäisesti Helsingin Eurooppa-neuvostolle kattavan

selvityksen (jäljempänä HVK-selvitys) tulevassa HVK:ssa tarkasteltaviksi tulevista institutionaalisista kysymyksistä ratkaisuvaihtoehtojen selvittämiseksi ja arvioimiseksi. HVK-selvitys vastasi pitkälle jäsenvaltioiden enemmistön kantoja. Se toimitettiin eduskunnan suurelle valiokunnalle 8.12.1999 valtioneuvoston selvityksenä (E 32/1999 vp).

HVK-selvityksessä yksilöitiin ensinnäkin kysymykset, joita valmistelujen pohjalta katsottiin mahdolliseksi ehdottaa HVK-neuvottelujen asialistalle. Näitä ovat komission koko ja kokoonpano, ääntenpainotus neuvostossa, määränemmistöpäätösten käyttöalan mahdollinen laajentaminen sekä muut tarvittavat muutokset, jotka liittyvät edellä mainittuihin kysymyksiin ja Amsterdamin sopimuksen täytäntöönpanoon. Tällaisiksi liitännäisiksi asioiksi katsottiin komission jäsenten vastuu, Euroopan parlamentin paikkajako ja yhteispäätösmenettely, EY:n tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toiminnan tehostaminen sekä muutokset mahdollisesti myös muissa toimielimissä, erityisesti tilintarkastustuomioistuimessa. Nämä kysymykset tulisi ratkaista vuoden 2000 loppuun mennessä hallitusten välisessä konferenssissa.

HVK-selvityksessä käsiteltiin lisäksi valmisteluissa esiin tulleita muita institutionaalisia kysymyksiä, joita ei kuitenkaan ehdotettu otettaviksi HVK:n asialistalle, jotta neuvottelut saataisiin päätökseen Kölnin Eurooppa-neuvoston asettamassa aikataulussa. Näihin kuuluvat HVK:n kanssa rinnakkaiset, mutta erilliset prosessit, joita ovat Euroopan unionin yhteinen turvallisuus- ja puolustuspoliittikka ja ehdotus Euroopan unionin perusoikeuskirjaksi.

Helsingin Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti HVK:n olisi saatettava työskentelynsä päätökseen ja sovittava tarvittavista perussopimusten muutoksista joulukuuhun 2000 mennessä. Konferenssissa tarkastellaan HVK-selvityksessä määritellyjä institutionaalisia kysymyksiä. Päätelmien mukaan seuraava puheenjohtajavaltio Portugali antaa Eurooppa-neuvostolle selvityksen konferenssin etenemisestä ja

voi ehdottaa asioita lisättäväksi konferenssin asialistalle.

Valtioneuvoston selonteon mukaan hallitusten välisellä konferenssilla tulisi olla kolme selkeää tavoitetta. Ensinnäkin asialistan tulisi keskittyä laajentumisen edellyttämiin välttämättömiin institutionaalsiin uudistuksiin. Tavoitteena tulisi olla kattavien ja kestävien institutionaalisten uudistusten tekeminen, jotta unionin laajentuminen olisi mahdollista ja unioni voisi vastaanottaa kaikki laajentumisprosessissa mukana olevat valtiot. HVK:ssa olisi pyrittävä tasapainoiseen ja poliittisesti perusteltavissa olevaan lopputulokseen, jonka jäsenvaltioiden kansalaiset ymmärtävät ja hyväksyvät. HVK:n pitäisi saada työnsä päätökseen vuoden 2000 loppuun mennessä, jotta laajentumisprosessi ei viivästyisi. Suomen lähtökohtana on Helsingin Euroop-

pa-neuvoston päätelmien mukainen asialista. Mikäli konferenssin asialistaa kuitenkin laajennetaan asioihin, joita ei käsitellä tässä selonteossa, valtioneuvosto täydentää selontekoa asianmukaisesti.

Institutionaalisia kysymyksiä koskeva lopullinen ratkaisu tulee valtioneuvoston mukaan olemaan kokonaisratkaisu, jossa kytketään yhteen keskeiset asiakohdat eli komission koko ja kokoonpano, äänten painottaminen neuvostossa sekä määräenemmistöpäätösten käyttöalan laajentaminen. Valtioneuvoston tavoitteena on kokonaisvaltainen ja johdonmukainen pitkän aikavälin ratkaisu. On oleellista, että lopputulos on tasapainoinen ja kaikkien jäsenvaltioiden edut huomioon ottava siten, että unionin legitimitetti kaikissa jäsenvaltioissa vahvistuu ja päätöksenteko tehostuu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Suurella valiokunnalla on ollut tilaisuus seurata tiiviisti vuoden 2000 HVK:n asialistan valmisteluja Saksan ja Suomen puheenjohtajuuskausien aikana, ja selonteossa asialistan suhteen tehdyt linjaukset vastaavat valiokunnan kantoja. Valiokunnalla oli samaten edellisellä vaalikaudella seurattavana vuoden 1996 HVK:ia mahdollisuus arvioida useimpia niistä kysymyksistä, jotka on sisällytetty vuoden 2000 HVK:n asialistalle.

Pääministeri antoi toukokuussa 1995 eduskunnan suurelle valiokunnalle ja ulkoasiainvaliokunnalle selvityksen Suomen valmistautumisesta Euroopan unionin jäsenvaltioiden vuoden 1996 hallitustenväliseen konferenssiin. Suuri valiokunta antoi valtioneuvostolle 22 päivänä marraskuuta 1995 lausunnon (SuVL 2/1995 vp) asiasta. Valtioneuvosto esitteli Suomen tavoitteita ja lähtökohtia hallitustenvälisessä konferenssissa eduskunnalle 27 päivänä helmikuuta 1996 antamassaan HVK-selonteossa (VNS

1/1996 vp). Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta antoi selonteosta mietintönsä "Suomi ja HVK" (UaVM 7/1996 vp) 26 päivänä huhtikuuta 1996. Ennen mietinnön antamista valiokunta sai lausunnot eduskunnan suurelta valiokunnalta (SuVL 2/1996 vp) sekä perustuslakivaliokunnalta (PeVL 6/1996 vp). Ulkoasiainvaliokunnan mietintö, joka seurasi pitkälti suuren valiokunnan lausunnossa esitettyjä kannanottoja, hyväksyttiin eduskunnan lausunnoksi selonteosta 14 päivänä toukokuuta 1996 pidetyssä täysistunnossa.

Eduskunta edellytti ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 7/1996 vp mukaisesti, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle eräitä lisäselvityksiä. Valtioneuvoston vuoden 1996 HVK:n aikana suurelle valiokunnalle antamiin selvityksiin liittyvät seuraavat eduskunnan valiokuntien lausunnot ja kannanotot käsittelevät myös nyt käynnistytvässä HVK:ssa esille tulevia asioita:

— Valtioneuvoston selvitys 25.10.1996 EU:n taloudellisiin ulkosuhteisiin liittyvistä toimivalta- ja muista kysymyksistä vuoden 1996 HVK:ssa (UaVL 23/1996 vp);

- Ulkoasiainministeriön kirje 15.11.1996 EU:n päätöksentekojärjestelmästä (määräenemmistöpäätöksenteko) (SuVL 3/1996 vp);
- Ulkoasiainministeriön kirje 16.5.1997 ja lisäselvitys 30.5.1997 määräenemmistöpäätösten ja yhteispäätösmenettelyn soveltamisalan laajentamisesta sekä selvitys 16.5.1997 ympäristöverotusta koskevista linjanvedoista (SuVL 2/1997 vp, HaVL 5/1997 vp, YmVL 6/1997 vp).

Suuri valiokunta käsitteli unionin vuoden 1996 hallitustenväliseen konferenssiin liittyviä kysymyksiä myös valtioneuvoston tulevaisuusselonteosta (VNS 3/1996 vp) antamassaan lausunnossa (SuVL 4/1996 vp). Agenda 2000 -asiakirjasta (E 44/1997 vp) antamassaan lausunnossa (SuVL 3/1997 vp) valiokunta otti kantaa unionin laajentumiseen ja sen huomioon ottamiseen unionin toimielinjärjestelmän kehittämisessä Amsterdamin sopimuksen voimaantulon jälkeisessä tilanteessa. Amsterdamin sopimuksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä suuri valiokunta antoi ulkoasiainvaliokunnalle lausunnon SuVL 1/1998 vp.

HVK:n merkitys ja suhde unionin laajentumiseen

Suuri valiokunta on käsitellyt EU:n laajentumisen ja unionin toimielinjärjestelmän uudistamisen välistä suhdetta lausunnossaan SuVL 3/1997 vp, joka annettiin valtioneuvoston selvityksestä Suomen alustavista kannanotoista Agenda 2000 -asiakirjaan. Valiokunta totesi, että "*Euroopan unionin laajenemisen on oltava Suomen Eurooppa-politiikan ensisijainen lähtökohta*". Valiokunnan mielestä tuli "*unionin laajentumisen vaikutuksia ja laajenemisstrategiaa käsiteltäessä korostaa sitä, että laajentuminen lisää koko unionin taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen potentiaalia*". Toimielinuudistusta koskevat neuvottelut tuli valiokunnan käsityksen mukaan rajoittaa niihin kysymyksiin, joiden suhteen on realistista odottaa yksimielisyyden löytymistä. Tällaisia kysymyksiä olivat valiokunnan mielestä määräenemmistöpäätöksenteon laajentaminen, komission kokoonpanon muuttaminen sekä

ääntenpainotuksen tarkistus neuvostossa. Valiokunnan mielestä ei ollut todennäköistä, että monia kolmessa viimeisessä hallitusten välisessä konferenssissa esillä olleita unionin ja jäsenvaltioiden välisten suhteiden perusteisiin vaikuttavia kysymyksiä voitaisiin ratkaista tässä yhteydessä. Valiokunta katsoi, että laajentumisen yhteydessä tulee nykyinen pienten ja suurten jäsenvaltioiden välinen tasapaino pyrkiä säilyttämään. Tässä yhteydessä voidaan todeta, että unionin laajentumisen jälkeen muodostunevat jäsenvaltioiden taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksasteen eroista johtuvat eroavaisuudet merkittävämmiksi kuin esimerkiksi jäsenvaltioiden kokoero.

Valiokunta toistaa edellä esitetyt näkökohdat ja arvioi, että valtioneuvoston selonteko on sopusoinnussa niiden kanssa.

Suuri valiokunta tarkasteli laajasti jäsenvaltioiden yhdenvertaisuuden merkitystä sekä unionin toimielinjärjestelmän peruseriaatteita valtioneuvostolle antamassaan lausunnossa SuVL 2/1995 vp, joka käsitteli valmistautumista vuoden 1996 hallitusten väliseen konferenssiin. Valiokunta totesi, että "Euroopan unioni on itsenäisten valtioiden yhteenliittymä. Unionin toimielinjärjestelmän kehityksen eri vaiheissa on pyritty turvaamaan jäsenvaltioiden suvereenin tasa-arvoisuuden periaatteen toteutuminen, samalla kun on myös pyritty rajoitetusti ottamaan huomioon jäsenvaltioiden väestöjen ja kansantalouksien kokoerot."

Valiokunta arvioi, että paineita jäsenvaltioiden edustuksen nykyistä tasapainoa vastaan aiheutui kahdesta syystä. Ensiksikin on katsottu, että unionin jäsenvaltioiden lukumäärän kasvaessa yli kahdenkymmenen nykyisten perusteiden matemaattinen soveltaminen johtaisi tilanteeseen, jossa toimielimet kasvaisivat henkilömäärältään liian suuriksi niiden tehtäviä ja tehokasta toimintaa ajatellen. Toiseksi on eräillä tahoilla haluttu ideologisista syistä luopua periaatteesta, jonka mukaan kaikilla jäsenvaltioilla on edustus toimielimissä, koska kansallisissa mandaateissa on nähty ristiriita unionin perustavoitteen kanssa. Valiokunta korosti, että kansallis-

ten mandaattien väitetty periaatteellinen tarpeettomuus ei voi loogisesti rajoittua vain pieniin jäsenvaltioihin eivätkä käytännön kokemukset myöskään puolla näkemystä, että unionin päätöksentekokyvyttömyyteen tai tehottomuuteen liittyvät ongelmat johtuisivat pienistä jäsenvaltioista. Jos edustuksia tai oikeuksia joudutaan käytännön syistä rajoittamaan, tämän on koskettava myös suuria jäsenvaltioita. Valiokunta katsoi, että *"Suomen on pidettävä kiinni periaatteesta, jonka mukaan jäsenvaltioilla on samalaiset oikeudet ja velvollisuudet"*. Valiokunnan mielestä ei kuitenkaan voinut pitää perusteltuna tilannetta, *"jossa unionin väkiluvun vähemmistöä edustavat jäsenvaltiot voisivat saavuttaa määränemmistön neuvostossa"*.

Keskustelu EU:n federatiivisesta eli liittovaltiokehityksestä on noussut uudelleen esille vuoden 2000 HVK:iin liittyen. Suuri valiokunta käsittelee tätä aihepiiriä valtioneuvoston selonteosta VNS 3/1996 vp (Suomi ja Euroopan tulevaisuus) tulevaisuusvaliokunnalle antamassaan lausunnossa (SuVL 4/1996 vp). Valiokunta katsoi lausunnossaan, että *"EU:n kehitystä ja tulevaisuutta ei voida tarkastella liittovaltiomallin ja hallitustenvälisyyden kaltaisten yksinkertaistusten valossa"* eikä EU-integraation ylikansallisia ja siinä merkityksessä federatiivisia piirteitä ole syytä samaistaa perinteisen liittovaltion muodostumiseen. Se, että Amsterdamin sopimusta neuvoteltaessa ei voitu sopia edes oikeushenkilöiden myöntämisestä unionille eli sen tekemisestä kansainväliseksi järjestöksi taikka yhteisön kauppapoliittisen toimivallan sopeuttamisesta maailmantalouden rakennemuutoksiin, osoittaa, että keskustelu unionin muodostumisesta liittovaltioksi on epärealistista.

Valiokunta huomautti valtioneuvoston vuoden 1996 HVK-selonteosta (VNS 1/1996 vp) ulkoasiainvaliokunnalle antamassaan lausunnossa (SuVL 2/1996 vp), että *"Euroopan unionin kehittämistä koskeva politiikka on syytä perustaa riittävän syvälliselle Euroopan integraatiokehityksen nykyvaiheen, Euroopan unionin oikeudellisen ja poliittisen rakenteen ja Suomen kansallisten intressien erittelylle"*. Euroopan yhdenmiskehityksen keskeisenä taustana valiokunta

piti sitä, että kansallisvaltiot eivät omilla toimillaan enää kykene vastaamaan kaikkiin kohtamiinsa haasteisiin. Valiokunta tähdensi, että *"vastausta Euroopan unionin kehittämistä koskeviin haasteisiin ei voida johtaa ennalta annetuista käsitteistä"*. Olennaista on, miten unioni voi tehokkaasti tyydyttää siihen kohdistetut odotukset. Niitä asettavat sille yhtäältä jäsenvaltiot voidakseen vastata omia yhteiskuntiaan kohtaviin haasteisiin ja toisaalta kansalaiset toteuttaakseen kansanvaltaiseen osallistumiseen liittyviä pyrkimyksiään uudenaikaisissa olosuhteissa." Valiokunta totesi yhteenvedonomaaisesti, että *"ei ole Suomen tosiasiallisten yhteiskunnallistaloudellisten etujen mukaista tarkastella EU:n kehittämiseen liittyviä näkökohtia yksinomaan muodollisen päätösvallan itsenäisyyden säilyttämisen näkökulmasta"*. Olennaista Suomen kannalta on myös se, että unioni voi tehokkaasti tehdä yhteisten tavoitteiden toteutumista edistäviä kaikkia jäsenvaltioita velvoittavia päätöksiä ja valvoa, että yhteiset päätökset myös pannaan täytäntöön."

Valiokunta toteaa yhteenvetona, että Euroopan unionin kehittämisessä on yhdistetty yhteisten ongelmien ratkaisemisen edellyttämä ylikansallinen päätöksenteko siihen, että jäsenvaltioiden luonne kansainvälisoikeudellisesti ja valtiosääntöisesti suvereenina valtioina on säilynyt. Unionin laajentuessa määrältään lähes kaksinkertaistuvaksi taloudelliselta ja sosiaaliselta kehitykseltään vähemmän yhtenäiseksi ryhmäksi jäsenvaltioita on keskeyttävä huolehtimaan unionin ylikansallisen toimielinjärjestelmän tehokkaan toiminnan turvaamisesta järkyttämättä voimassa olevaa tasapainoa eri toimielinten välillä tai unionin ja jäsenvaltioiden välillä."

Komission koko ja kokoonpano

Perustamissopimusten mukaan 20-jäsenisessä komissiossa on oltava ainakin yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta, mutta saman valtion kansalaisuus saa olla enintään kahdella komis-

sion jäsenellä. Nykyisessä komissiossa on kaksi Saksan, Ranskan, Yhdistyneen kuningaskunnan, Italian ja Espanjan kansalaista. Komission koosta ja kokoonpanosta unionin laajentumista silmällä pitäen ei päästy yksimielisyyteen vuoden 1996 HVK:ssa, vaan asia jätettiin ratkaistavaksi laajentumista edeltävässä HVK:ssa.

Selonteon mukaan HVK-valmisteluissa nousi esille kaksi perusvaihtoehtoa:

1) komissio, jossa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta tai 2) komissio, jossa on vähemmän jäseniä kuin jäsenvaltioita. Komission, jossa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta, arvioidaan lisäävän kansalaisten unioniin kuulumisen tunnetta. Se varmistaa myös sen, että kaikkien jäsenvaltioiden tuntemus on edustettuna komissiossa, jolla on yksinoikeus lainsäädäntöaloitteeseen unionissa. Perusteluna komissiolle, jossa olisi vähemmän jäseniä kuin jäsenvaltioita, on puolestaan esitetty, että komissio voi näin tehokkaasti täyttää tehtävänsä kollegiona.

Komission jäsenten lukumäärän lisäksi valmistelemissa keskusteluissa on noussut esiin komission jäsenten keskinäinen asema. Nykyisin komission jäsenet ovat tasavertaisia päätöksenteossa ja komissio tekee päätöksensä jäsentensä yksinkertaisella enemmistöllä. Kuitenkin vain sellaiset komission jäsenten asemaa koskevat muutokset, jotka vaikuttaisivat heidän asemaansa komission päätöksenteossa, vaativat muutosta perustamissopimukseen ja siten käsittelyä HVK:ssa.

Lisäksi on esitetty, että komission varapuheenjohtajien määrää lisättäisiin nykyisestä perustamissopimusten sallimasta yhdestä tai kahdesta varapuheenjohtajasta esimerkiksi viiteen tai seitsemään. Vuonna 1993 voimaan tulleella unionisopimuksella varapuheenjohtajien määrää vähennettiin kuudesta enintään kahteen.

Selonteossa katsotaan, että komissiossa tulee unionin laajentuessa olla yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta. Valtioneuvoston arvion mukaan komissio voi tässä kokoonpanossa toimia tehokkaasti kollegiona laajentumisten jälkeenkin. Valtioneuvosto katsoo myös, että komission jäsenten tulee olla samanarvoisia komis-

sion kollegiaalisessa päätöksenteossa riippumatta varapuheenjohtajien määrän mahdollisesta lisäämisestä.

Myös komissio tarkastelee tuoreessa HVK-raportissaan [KOM (2000) 34] kahta edellä selostettua perusvaihtoehtoa komission kokoonpanoksi. Raportin ensisijaisesti suosittelema vaihtoehto on, että jäsenmäärä jäädytetään nykyiseen 20:een. Tämä olisi komission mielestä kuitenkin mahdollista vain sillä edellytyksellä, että jäsenvaltiot nimeäisivät ehdokkaansa komission perustamissopimuksessa määrättyssä sitovassa vuorojärjestyksessä, jotta jäsenvaltioiden tasa-arvoisuus sekä maantieteellinen ja erikoisten jäsenvaltioiden tasapaino toteutuisivat.

Jos HVK sen sijaan päättyisi periaatteeseen, jonka mukaan komissiossa on jäsen jokaisesta jäsenvaltiosta, komissio pitää välttämättömänä komission rakenteen perusteellista uudelleenjärjestelyä. Komission välttämättöminä pitämiä uudistuksia olisivat komission puheenjohtajan valtaoikeuksien lisääminen jäsenten tehtävien määrittelyssä sekä päätöksenteossa, mihin sisältyisi joidenkin jäsenten jääminen vaille hallinnollista vastuuta (salkuttomat jäsenet), politiikkalohkojen yhteensovittamistehtävien antaminen varapuheenjohtajille, joiden lukumäärää olisi myös lisättävä, sekä nykyistä laajempi mahdollisuus päätöksentekovallan delegoimiseen yksittäisille jäsenille.

Selonteossa komission jäsenmäärän suhteen omaksutun kannan perusteluja ovat komission legitimitetin ja sen nauttiman luottamuksen turvaaminen kaikissa jäsenvaltioissa sekä pienten ja suurten jäsenvaltioiden oikeudellisen ja tosiasiallisen yhdenvertaisuuden vaaliminen. Suuri valiokunta on lausunnoissaan SuVL 2/1995 vp, SuVL 2/1996 vp ja SuVL 2/1997 vp omaksunut saman kannan.

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kannaan, jonka mukaan komissiossa tulee jatkossakin olla yksi jäsen kustakin jäsenvaltiosta.

Keskustelussa on noussut esille myös vaihtoehto, jossa luovuttaisiin Maastrichtin sopimuksessa riittäviksi havaituista korkeintaan kahdesta

varapuheenjohtajasta ja hyväksyttäisiin viisi tai jopa seitsemän varapuheenjohtajaa, samalla kun monet komission jäsenet jäisivät salkuttomiksi, ja puheenjohtajan poliittinen ja oikeudellinen ohjausvalta suuresti lisääntyisi. Tällöin voitaisiin helposti päätyä tilanteeseen, jossa todellinen päätökset tekevä kollegio muodostuisi puheenjohtajasta ja varapuheenjohtajista muiden jäsenten jäädessä eräänlaisiksi junioriministereiksi tai apujäseniksi. Tuollaisessa tilanteessa pienen jäsenvaltion oikeudella saada yksi kansalaisistaan komission jäseneksi ei välttämättä toteutettaisi niitä tavoitteita, jotka ovat valtioneuvoston ja valiokunnan omaksuman periaatekanon perusteena.

Nyt liittymisneuvotteluihin hyväksytyjen maiden liittymisen jälkeen komissiossa olisi 27 jäsentä, jos noudatetaan periaatetta yksi komission jäsen kutakin jäsenvaltiota kohtaan. Näin laajassa komissiossa aidon kollegiaalisuuden toteuttaminen päätöksenteossa kohdannee melkoisia käytännön vaikeuksia. Jos Suomen ehdottama komission jäsen jäisi tuolloin vaille muita tehtäviä kuin puheenjohtajan ajoittain määräämät erityistehtävät, ei komission jäsenyydellä voine turvata samoja etuja kuin nykyisessä tilanteessa.

Valiokunta vastustaa komission varapuheenjohtajien lisäämistä.

Äänten painottaminen neuvostossa

Kullekin neuvoston jäsenelle kuuluvien äänten painottamisen tarkoituksena oli alun perin heijastaa väestön lukumäärää ja suurten, keskikoisten ja pienten jäsenvaltioiden ryhmittymien välistä tasapainoa. Jokaisen uuden laajentumisen yhteydessä uusi jäsenvaltio tai uudet jäsenvaltiot on sijoitettu äänimääräluokkiin samaa periaatetta noudattaen. Nykyinen ääntenpainotusjärjestelmä antaa väestömäärältään pienille jäsenvaltioille suhteellisesti enemmän ääniä kuin suurille. Alun perin kuuden jäsenvaltion yhteisössä määräenemmistön saattoi pienimmillään muodostaa kolmen jäsenvaltion ryhmä, joka edusti n. 68 prosenttia kokonaisväkiluvusta, ja määrävähemmistön kahden jäsenvaltion ryhmä,

joka edusti n. 35 prosenttia kokonaisväkiluvusta. Nykyisessä viidentoista jäsenvaltion unionissa määräenemmistön saavuttaa pienimmillään kahdeksan jäsenvaltion ryhmä, joka edustaa n. 58 prosenttia kokonaisväkiluvusta ja määrävähemmistön kolmen jäsenvaltion ryhmä, joka edustaa 12 prosenttia väkiluvusta. Määräenemmistöön tarvittava äänimäärän osuus on säilynyt lähes muuttumattomana eli noin 71 prosenttina äänten kokonaismäärästä.

Ääntenpainotuksessa vaihtoehtoina ovat olleet esillä äänten uudelleenpainottaminen ja kaksoisenemmistö, joihin viitataan myös Amsterdamin sopimuksen toimeleimiä koskevassa pöytäkirjassa. Syksyllä 1999 Suomen puheenjohtajavaltiona jäsenvaltioiden kanssa käymissä HVK-keskusteluissa olivat esillä molemmat vaihtoehdot, joista äänten uudelleenpainottaminen sai laajemman kannatuksen.

Vuoden 1996 HVK:n aikana Suomen peruslähtökohtana oli, että nykyistä ääntenpainotusjärjestelmää ei ole tarpeen muuttaa ainakaan ennen laajentumista (VNS 1/1996 vp). Vuoden 1996 HVK:n loppuvaiheessa Suomen hallitus päätyi siihen, että Suomen kannalta äänten uudelleenpainottaminen olisi kaksoisenemmistöä parempi vaihtoehto.

Selonteon mukaan valtioneuvosto voi hyväksyä ääntenpainotusjärjestelmään muutoksia sillä edellytyksellä, että muissa institutionaalisissa kysymyksissä päästään tyydyttäviin tuloksiin. Ääntenpainotukseen on löydettävä yksinkertainen ja selkeä ratkaisu, joka on sovellettavissa laajentumisprosessin joka vaiheessa. Valtioneuvosto pitää äänten uudelleenpainottamista selkeämpänä ja yksinkertaisempana järjestelmänä ja siten selvästi parempana vaihtoehtona kuin kaksoisenemmistöä. Valtioneuvosto katsoo, että määräenemmistöpäätösten nykyistä äänikynnystä ei ole tarpeen muuttaa.

Myös komissio arvioi HVK-raportissaan sekä äänten uudelleen painottamista että kaksoisenemmistöä. Uudelleen painottamisen edellytyksenä olisi komission mukaan määräenemmistökynnyksen pysyttäminen nykyisessä n. 71 prosentissa ja lisä-äänten antaminen suurille jäsenvaltioille sen takaamiseksi, että määräenemis-

tö edustaa myös kahden kolmasosan enemmistöä unionin väestöstä. Tämä ratkaisu ei kuitenkaan enää takaisi sitä nykyisiin sopimusmääräyksiin matemaattisesti sisältyvää tulosta, että määräenemmistö edustaa aina myös jäsenvaltioiden yksinkertaista enemmistöä. Komission mielestä tämä edellytys olisi äänten painotuksen muuttamisen yhteydessä kirjattava erikseen perustamissopimukseen.

Omasta puolestaan komissio ehdottaa määräenemmistökysymyksen ratkaisemista yhdistämällä kaksi periaatetta; määräenemmistöpäätöksen edellytyksenä olisi samanaikaisesti, että päätöstä kannattaa lukumääräisesti yksinkertainen enemmistö jäsenvaltioista ja että tämä jäsenvaltioiden joukko edustaa yli puolta unionin väkiluvusta. Tämä komission ehdotus poikkeaa edellisessä HVK:ssa esillä olleista kaksoisenemmistövaihtoehtoista, sillä niissä edellytettiin sekä määräenemmistöä neuvoston äänistä että määräenemmistöä unionin väkiluvusta. Komission mielestä sen ehdottaman ratkaisun etuina olisivat selkeys ja yksinkertaisuus; pienten ja suurten jäsenvaltioiden suhteellinen asema pysyisi suhteellisesti muuttumattomana eri laajenemiskierroksilla ilman, että jäsenvaltioiden äänimääristä tarvitsisi neuvotella erikseen.

Suuri valiokunta totesi edellisen HVK:n päätösvaiheessa 4.6.1997 antamassaan lausunnossa (SuVL 2/1997 vp — E 13/1995 vp), jota laadittaessa oli käytettävissä Alankomaiden ehdotus HVK:n kokonaisratkaisuksi, että "Vakuuttavia perusteita ei myöskään voida esittää neuvoston äänipainotuksen muuttamiselle, varsinkaan Alankomaiden suhteellisen äänimäärän lisäämiselle. Tämän takia Suomen on syytä pysyä kannassaan, jonka mukaan äänten painotus pysytetään nykyisellään. Jos äänten painotusta haluttaisiin muuttaa, muutosten voimaantulo tulisi sitoa unionin laajenemisen toteutumiseen."

Luxemburgin ja Helsingin Eurooppa-neuvostojen jälkeen on unionin laajentumisen aikataulu ja ulottuvuus selkeytynyt. Tämän takia valiokunnalla ei enää ole syytä vastustaa sitä, että ääntenpainottamiskysymyksessä pyritäisiin tässä HVK:ssa tarkistuksiin osana laajentumisprosessin toimeenpanon edellyttämää kokonaisrat-

kaisua. Kuten valiokunta totesi lausunnossaan SuVL 2/1995 vp, periaate, jonka mukaan neuvoston määräenemmistön on edustettava myös unionin väkiluvun enemmistöä, on aiheellinen päätöksenteon hyväksyttävyyden takaamiseksi kaikissa jäsenvaltioissa. Valiokunta oli viimeksi mainitussa lausunnossaan pitänyt kaksoisenemmistövaihtoehtoa äänten uudelleen painottamisesta selkeämpänä tämän turvaamiseksi, mutta se ei toisaalta halunnut asettua vastustamaan, kun valtioneuvosto vuoden 1996 HVK:n edessä päätyi tukemaan jälkimmäistä vaihtoehtoa.

Valiokunnalla ei ole huomautettavaa valtioneuvoston selontekoon siltä osin kuin on kysymys äänten painottamisesta neuvostossa.

Kuten komissio raportissaan esittää, äänten uudelleen painottamiseen perustuvissa vaihtoehtoissa ongelmana on joko määräenemmistön jääminen liian pieneksi suhteessa unionin väkimäärään, jos suurten jäsenvaltioiden suhteellista ääniosuutta ei koroteta riittävästi, tai tilanne, jossa määräenemmistö ei edusta jäsenvaltioiden enemmistöä, jos suurten jäsenvaltioiden ääniosuus muodostuu liian suureksi. Toisaalta komission raportin liitteenä olevassa taulukossa on nykyisten periaatteiden katsottu johtavan tulokseen, jossa esimerkiksi yhden ja kahdeksan miljoonan asukkaan välille sijoittuva väkiluvun ero ei vaikuta jäsenvaltion äänimäärään. Valiokunnalla ei ole edellytyksiä arvioida, onko löydettävissä matemaattinen ratkaisu, jolla tällaiset tilanteet voidaan välttää laajentumisen jälkeisessä tilanteessa, varsinkin jos laajentuminen tapahtuu vaihteittain.

Valiokunta edellyttää yleisenä lähtökohdana, että mahdolliseen äänten uudelleen painottamiseen on luotava ääniasteikko, joka ottaa riittävästi huomioon myös pienten jäsenvaltioiden keskinäiset erot ja joka turvaa sen, että määräenemmistö edustaa aina myös jäsenvaltioiden enemmistöä.

Määräenemmistöpäätöksenteon käyttöalan mahdollinen laajentaminen

Selonteon mukaan Suomi on pääministeri Lipposen hallituksen ohjelman mukaisesti "valmis tukemaan määräenemmistöpäätöksenteon laajentamista unionin toimintakyvyn varmistamiseksi". Suomen yleiskantana vuoden 1996 HVK:ssa oli myönteinen suhtautuminen "määräenemmistöpäätösten lisäämiseen nykyistä ääntenpainotusjärjestelmää noudattaen ja yhteispäätösmenettelyn soveltamisalan laajentamiseen". Vuoden 1996 HVK:a varten laadituissa selvityksissä eri päätöksentekotapojen piirissä olevat asiat käytiin läpi artikloittain.

Selonteon mukaan valtioneuvosto kannattaa määräenemmistöpäätöksenteon käyttöalan laajentamista, jotta voitaisiin turvata tehokkuus laajentuvassa unionissa. Tämä voisi tulla kysymykseen muun muassa:

- läheisesti sisämarkkinoiden toimintaan liittyvissä unionin kansalaisuutta, henkilöiden vapaata liikkuvuutta, lainsäädäntöjen lähentämistä (verotuksessa erikseen selvitettyä osin) sekä yhteisöbudjettia koskevilla kysymyksillä;
- moitteettomassa varainhoidossa;
- yhteisöpolitiikoissa (teollisuus, kulttuuri ja ympäristö);
- kauppapolitiikassa (palvelut, aineettomat oikeudet);
- joissakin institutionaalisissa kysymyksissä (esimerkiksi tuomioistuimen työjärjestyksen hyväksyminen, menettely komissiolle siirretyn täytäntöönpanovallan käytössä) sekä
- vielä yksimielisyyden piirissä olevissa asioissa, joissa sovelletaan yhteispäätösmenttelyä (unionin kansalaisten liikkumis- ja oleskeluoikeus, siirtotyöläisten sosiaaliturva, kulttuuripolitiikan edistämistoimet).

Valtioneuvosto katsoo, että jatkossakin tulee yksimielisesti päättää kysymyksistä, jotka liittyvät unionin perusluonteeseen eivätkä päätöksenteon tehostamiseen laajentuneessa unionissa. Tällaisia kysymyksiä ovat perussopimuksia ja muuta primäärioikeutta, jäsenvaltioiden erillistä

hyväksymistä edellyttäviä neuvoston päätöksiä, yhteistä toimielinjärjestelmää, eräitä talousarvion ulkopuolisia rahoitusjärjestelyjä sekä unionin ja jäsenvaltioiden välistä toimivaltaa koskevat muutokset. Samoin noudatetaan yksimielisyysvaatimusta, kun päätetään sisämarkkinoiden keskeisistä periaatteista poikkeamisesta, puolustuspolitiikasta (unionisopimuksen V osastossa) sekä yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen ja pakkovallan käyttöön liittyvistä kysymyksistä (hallitusten välisessä yhteistyössä oikeudellisesti sitovat instrumentit unionisopimuksen VI osastossa).

Valtioneuvosto katsoo edelleen, että yhteispäätösmenttely tulisi ulottaa pääsääntöisesti niihin asiaryhmiin, joissa siirrytään määräenemmistöpäätöksentekoon. Lähtökohtaisesti talous- ja rahaliittoa koskevia päätöksentekomenettelyjä ei tässä vaiheessa tulisi muuttaa.

Komissio esittää HVK-raportissaan, että määräenemmistöpäätöksenteon tulisi olla pääsääntönä, josta poiketaan vain erityisin perustein. Komission esittämät tilanteet, joissa edelleen edellytettäisiin yksimielisyyttä, vastaavat pitkälti selonteossa omaksuttua kantaa. Komissio katsoo myös, että yhteispäätösmenttelyyn olisi aina liitettävä lainsäädäntökysymyksissä neuvoston päätöksenteko määräenemmistöllä. Komission mielestä yhteistoimintamenttely olisi poistettava niistä talous- ja rahaliittoa koskevista artikloista, joihin se vielä jätettiin Amsterdamin sopimuksessa.

Suuri valiokunta katsoi jo lausunnossaan SuVL 2/1995 vp, että *"Euroopan parlamentin asemaa unionin päätöksenteossa voidaan vahvistaa siten, että neuvosto ei voisi lainsäädäntöasioissa tehdä määräenemmistöllä päätöksiä vastoin Euroopan parlamentin kantaa. Käytännössä tämä edellyttää yhteispäätösmenttelyn soveltamista sellaisissa lainsäädäntöasioissa, joissa neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöllä."* Valiokunta tarkensi tätä kantaansa lausunnoissaan SuVL 2/1995 vp ja SuVL 2/1997 vp. Vuoden 1996 HVK:n loppuvaiheessa antamassaan lausunnossa SuVL 2/1997 vp valiokunta totesi, että *"Valiokunnan havaintojen mukaan Alankomaiden sopimusluonnos sisältää kahta*

yksityiskohtaa lukuun ottamatta vain sellaisia ehdotuksia, joiden osalta valtioneuvosto on ilmaissut valmiutensa harkita määräenemmistöpäätöksenteon tai yhteispäätösmenettelyn soveltamisalan laajentamista. Toisaalta valtioneuvoston selvityksen mukaan Suomen muutosvalmius asiassa olisi suurempi kuin mihin puheenjohtajan esittämässä sopimusluonnoksessa on päädytty. Valiokunnalla ei ole huomauttamista valtioneuvoston selvityksessä esitettyyn, johon nähden Alankomaiden sopimusluonnoksessa ei sinänsä näytä olevan ristiriitoja."

Lausunnossaan SuVL 1/1998 vp ulkoasiainvaliokunnalle hallituksen esityksestä Amsterdamin sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 245/1997 vp) valiokunta totesi, että "unionin lähivuosien kehityksen kannalta olisi ollut tärkeää, että Amsterdamin sopimuksessa olisi voitu lisätä määräenemmistöpäätöksentekoa neuvoston lainsäädäntötyössä lukuun ottamatta luonteeltaan perustuslaillisina pidettäviä kysymyksiä. Tämä olisi erityisen tärkeää pääoma- ja ympäristöverotuksen vähimmäiskantoja koskevassa harmonisoinnissa. Tämän takia Amsterdamin Eurooppa-neuvoston lopputulosta, joka ei ollut ennakoitavissa puheenjohtajavaltion toukokuun lopussa esittämän ja valiokunnan lausunnossaan SuVL 2/1997 vp käsittelemän sopimusluonnoksen pohjalta, voidaan pitää pettymyksenä. Artiklakohtaisten Suomen neuvottelutavoitteiden esittely eduskunnalle aikaisemmin kuin vasta toukokuussa 1997 olisi ehkä vahvistanut EU:ssa ja julkisuuden piirissä kuvaa siitä, että Suomen tavoitteena tässä kysymyksessä on aktiivisesti lisätä määräenemmistöpäätöksiä eikä defensiivisesti tuoda esiin tapauksia, joissa tätä ei pidetä mahdollisena."

Edellä esitetyn pohjalta voidaan todeta, että

Valiokunta yhtyy periaatteessa selonteossa esitettyyn kantaan määräenemmistöpäätöksenteon käyttöalan laajentamisen osalta.

Valiokunta esittää kuitenkin seuraavat täydentävät näkökohdat:

Ensinnäkin valiokunta pitää päätöksenteon selkeyden kannalta välttämättömänä, että yhteis-

toimintamenettelystä luovutaan, vaikka tämä merkitseeikin talous- ja rahaliittoa koskevien artiklojen avaamista neuvottelujen kohteeksi päätöksentekomenettelyn osalta.

Toiseksi valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto muodostaa sisällöllisesti perustellun kannan niihin sopimusmääräyksiin, joiden osalta selonteossa kuten myös edellisen HVK:n aikana yksimielisyysvaatimuksen pysyttämisen perusteluksi esitettiin, että sisämarkkinoiden keskeisistä periaatteista ei tulisi voida poiketa määräenemmistöllä. Valiokunta toteaa ensinnäkin, että asiallisesti yksimielisyysvaatimuksen sisältö on sopimusmääräysten hyväksymisajankohdastaan verrattuna huomattavasti ankarampi laajentuneessa unionissa, ja niiden sääntelemien kysymysten taloudellinen ja yhteiskunnallinen merkitys on voinut muuttua. Kysymyksessä ovat myös sopimusmääräykset, jotka ovat sisällöltään talouspoliittisia ja joissa nykyisen sääntelyn pysyttämällä ei välttämättä suojata sisämarkkinoiden keskeisiä periaatteita. Valiokunnan arvion mukaan ongelma koskee kolmea EY:n perustamissopimuksen artiklaa.

Perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto voi yksimielisenä hyväksyä yhteismarkkinoille soveltuvaksi valtiontuen, jota komissio on pitänyt kiellettyinä. Valiokunnan käsityksen mukaan laajenemisen jälkeisessä unionissa valtion tukien muodostama ongelma voi uusien jäsenvaltioiden taloudellisten rakennemuutosten takia olla vaikeampi kuin nykyisin, ja vastaavasti nykyisissä jäsenvaltioissa voi esiintyä paineita torjua uusien jäsenvaltioiden taholta tulevaa taloudellista kilpailua valtion tuen avulla. Suomen johdonmukaisena lähtökohtana on ollut valtion tukien kilpailua vääristävän vaikutuksen arvostelu.

Tästä näkökulmasta ja myös neuvoston ja komission järkevän työnjaon kannalta voi olla perusteltua poistaa kokonaan neuvostolta mahdollisuus hyväksyä valtion tukia vastoin komission kantaa ja uskoa valtion tukien valvontaa koskeva toimivalta yksinomaan komissiolle.

Perustamissopimuksen 72 artiklassa on liikennealan syrjivää lainsäädäntöä koskeva *stand still*-velvoite, joka estää uuden tällaisen lainsäädännön antamisen ilman neuvoston yksimielisenä antamaa lupaa jäsenyyden aikana (alkuperäisillä jäsenvaltioilla vuoden 1958 alusta, uusilla niiden liittymisestä alkaen). Valiokunta arvioi, että artiklassa tarkoitetun neuvoston hyväksymisen mahdollisuus on menettänyt asiallisen oikeutuksensa liikennealalla 1980- ja 1990-luvuilla suoritettua harmonisoinnin ansiosta. Liikennealan sisämarkkinoiden kannalta olisi selkeämpää, että jäsenvaltioilla ei olisi missään olosuhteissa oikeutta uusien syrjivien säännösten antamiseen vaan että liikennesektoriin sovellettaisiin tältä osin perustamissopimuksen yleisiä syrjimättömyysmääräyksiä.

Valiokunta ei voi yhtyä yksimielisyysvaatimuksen säilyttämiseen perustamissopimuksen 72 artiklassa ennen kuin valtioneuvosto on esittänyt perusteet sille, miksi tämä siirtymämääräys on ylipäänsä syytä pitää voimassa.

Perustamissopimuksen 57 artiklan 2 kohdassa edellytetään neuvostolta yksimielisyyttä, jos se hyväksyy sellaista lainsäädäntöä, joka merkitsisi yhteisön oikeudessa taantumista kolmansiin maihin tai kolmansista maista suuntautuvien pääomanliikkeiden vapauttamisessa. Päinvastaiset, lisäliberalisointia merkitsevät toimenpiteet neuvosto voi hyväksyä määräenemmistöllä. Artikla sai nykyisen sisältönsä Maastrichtin sopimuksessa EMU:n toteuttamisen yhteydessä.

Valiokunta ei ole vakuuttunut siitä, että kolmansia maita koskeva pääomanliikkeiden liberalisointi olisi sisämarkkinoiden perusperiaate. Kysymyksessä on pikemminkin 1980-luvun talouspoliittisen valta-ajattelun kirjaaminen perustamissopimukseen, siis sisällöllinen talouspoliittinen ratkaisu.

Valiokunta huomauttaa, että 1990-luvun globalisaatiokehityksen lieveilmiöt, esimerkiksi pääomanliikkeiden vapauttamisesta hyötyvät veroparatiisit, ovat muodostuneet ongelmaksi, jota unioni yrittää saada hallintaansa muun muassa tehostamalla epäterveen verotuskilpailun

ja rahanpesun vastaisia toimia. Sama koskee epäilyttävin tai rikollisin keinoin hankitun pääoman sijoittumista kolmansista maista unioniin. Nämä ovat sellaisia kysymyksiä, joihin neuvoston pitäisi valiokunnan käsityksen mukaan voida puuttua samaa päätöksentekosääntöä noudattaen kuin se voi päättää pääomanliikkeiden lisäliberalisoimisesta suhteessa kolmansiin maihin.

Valiokunta ei voi tässä vaiheessa yhtyä yksimielisyysvaatimuksen säilyttämiseen kolmansia maita koskevien pääomanliikkeiden sääntelyn osalta.

Muita tarvittavia perussopimusten muutoksia, jotka liittyvät edellä mainittuihin kysymyksiin ja Amsterdamin sopimuksen täytäntöönpanoon

Komission jäsenten vastuu

Komission ero kesken toimikautensa 16.3.1999 herätti kysymyksen tarpeesta tarkastella komission jäsenten vastuuta tulevassa HVK:ssa. Komission on nautittava Euroopan parlamentin poliittista luottamusta. Parlamentti voi antaa epäluottamuslauseen vain komissiolle kokonaisuudessaan, jolloin komission jäsenten on yhdessä jätettävä tehtävänsä. Parlamentin asemaa suhteessa komissioon on joissakin yhteyksissä ehdotettu vahvistettavaksi siten, että epäluottamuslause voisi kohdistua myös yksittäiseen komission jäseneseen.

Nykyisen komission puheenjohtajan aloittaman käytännön mukaan yksittäiset komission jäsenet ovat tosiasiallisessa vastuussa komission puheenjohtajalle, koska hän on vaatinut kultaakin jäseneltä sitoumuksen, jonka mukaan jäsen suostuu eroamaan puheenjohtajan pyynnöstä. Tulevassa HVK:ssa on esitetty harkittavaksi, tulisiko yksittäisten komission jäsenten tosiasiallinen vastuu komission puheenjohtajalle ilmaista perustamissopimuksessa.

Selonteon mukaan komission tulee olla edelleen vastuussa Euroopan parlamentille kollegiona, ja valtioneuvosto suhtautuu torjuvasti yksittäisten jäsenten saattamiseen vastuullisiksi Euroopan parlamentille. Valtioneuvosto katsoo

edelleen, että yksittäisten komission jäsenten vastuuta komission puheenjohtajalle tulee vahvistaa. Tältä osin voidaan tutkia, tulisiko tämä ilmaista perustamissopimuksessa.

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan.

Euroopan parlamentti

Euroopan parlamentin jäsenmäärän raja asetettiin Amsterdamin sopimuksella 700:aan laajentumista silmällä pitäen. Rajaa pidettiin tarpeellisena, koska liian suuri jäsenmäärä saattaisi heikentää parlamentin toimintakykyä.

Euroopan parlamentin paikkojen jako 700 jäsenen enimmäismäärän puitteissa saattaa nousta esille tulevassa HVK:ssa. HVK-valmistelujen aikana 700 jäsenen ylärajaa ei sinänsä asetettu kyseenalaiseksi. HVK:ssa on ehkä tarkasteltava sitä, miten kunkin jäsenvaltion, myös Suomen, jäsenmäärää Euroopan parlamentissa olisi suhteellisesti vähennettävä, kun 700 jäsenen raja on saavutettu. Selonteon mukaan valtioneuvosto kannattaa Euroopan parlamentin enimmäisjäsenmäärän säilyttämistä 700:ssa laajentumisten jälkeenkin. Mahdollisuus jäsenvaltioiden asianmukaiseen edustukseen tulee jatkossakin turvata.

Myös komissio kannattaa HVK-raportissaan pitäytymistä 700 jäsenen enimmäismäärässä. Komissio ehdottaa edelleen harkittavaksi, että osa Euroopan parlamentin jäsenistä valittaisiin yleiseurooppalaisilta listoilta siten, että äänestäjillä oli käytettävissään kaksi ääntä, joista toinen kohdistuisi kansalliseen kiintiöön ja toinen yleiseurooppalaiseen kiintiöön.

Euroopan parlamentin nykyinen paikkajako perustuu tietyin poikkeuksin alenevasti suhteelliseen kaavaan, jossa jokaisella jäsenvaltiolla on kuuden jäsenen peruskiintiö, minkä lisäksi jäsenvaltio, jossa on yli miljoona asukasta, saa yhden lisäedustajan jokaista 500 000 asukasta kohti 25 miljoonaan asukkaaseen asti, yhden lisäedustajan miljoonaa asukasta kohti välillä 25—60 miljoonaa ja yhden lisäedustajan kahta miljoonaa asukasta kohti väkiluvun ylittäessä 60 miljoonaa.

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan 700 jäsenen enimmäismäärässä pitäytymisestä ja välttämättömyydestä turvata riittävä kansallisen tason edustavuus myös pienten jäsenvaltioiden osalta. Valiokunta ei hyväksy ajatusta yleiseurooppalaisista listoista, jotka pienentäisivät kansallisia kiintiöitä, heikentäisivät pienten kieli- ja kulttuurialueiden edustusta ja etäännyttäisivät Euroopan parlamenttia entisestään äänestäjäkunnasta tilanteesta, jossa osallistuminen Euroopan parlamentin vaaleihin on jo muutoinkin huolestuttavan alhaisella tasolla.

Valiokunta totesi Amsterdamin sopimuksen hyväksymistä koskevasta hallituksen esityksestä (HE 245/1997 vp) antamassaan lausunnossa (SuVL 1/1998 vp), että "suuren valiokunnan käsityksen mukaan unionin toimielinten ja muiden elinten kotipaikkojen sääntelyn nostaminen perussopimusten tasolle on vaikeasti perusteltavissa. Euroopan parlamentin osalta ratkaisu merkitsee sitä, että parlamentti pakotetaan vastoin omaa kantaansa jatkamaan taloudellisesti ja toiminnallisesti kestämatöntä nykykäytäntöä kolmella paikkakunnalla toimimisesta. *Valiokunta ei pidä hyväksyttävänä sitä, että mielellään Euroopan yhdentymisen etujoukkoon itsensä lukevat jäsenvaltiot vaativat kansallisten arvovaltasyyiden tai taloudellisten etunäkökohtien takia mainitun pöytäkirjan kaltaisia ratkaisuja, jotka herättävät laajaa arvostelua ja ovat omiaan vähentämään unionin arvovaltaa ja hyväksyttävyyttä kansalaisten piirissä.*" Valiokunnan käsityksen mukaan puheena oleva epäkohta käy entistä ilmeisemmäksi laajentumisen jälkeen.

Valiokunnan mielestä HVK:ssa olisi tutkittava mahdollisuutta uskoa Euroopan parlamentille oikeus määrätä omasta toimipaikastaan.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

Yhteisöjen tuomioistuimessa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vuosittain vireille

saatettujen oikeudenkäyntiasioiden lukumäärä on lisääntynyt jatkuvasti. Tämä on seurausta siitä, että yhteisön oikeuden merkitys on kasvanut Euroopan unionin kansalaisten ja yritysten toiminnassa ja kansallisten tuomioistuinten ratkaisutyössä. Tuomioistuinten käsiteltäväksi tulevien asioiden määrä kasvaa jatkossa myös laajentumisen seurauksena ja siksi, että tuomioistuimille on annettu uusia lainkäyttötehtäviä.

EY:n tuomioistuimen entisen presidentin Ole Duen johdolla toimineen mietintäryhmän tamikuussa 2000 julkaistun raportin mukaan yhteisöjen tuomioistuimissa vuosittain vireille tulleiden asioiden lukumäärä on noussut 159 prosentilla vuodesta 1980 vuoteen 1998. Yhteisön tuomioistuimessa kansallisten tuomioistuinten pyynnöistä vireille tulleiden ennakkoratkaisujen lukumäärä on noussut 141:stä vuonna 1990 264:ään vuonna 1998. Samoina vuosina yhteisön tuomioistuimessa vireille tulleiden (3 778) ja ratkaistujen (3 085) asioiden erotusta ilmaiseva jutturuuhka on kasvanut 693 asiaan. Erityisen huolestuttavaa on, että ennakkoratkaisupyyntöjen käsittelyaika EY:n tuomioistuimessa on jatkuvasti pidentynyt (12,6 kuukautta vuonna 1983; 17,4 kuukautta vuonna 1990 ja 21,4 kuukautta vuonna 1998), mikä on kasvattanut näiden jäsenvaltion tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyn kokonaisajan kohtuuttomaksi.

Selonteon mukaan yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jatkuvasti kasvava työmäärä voi johtaa siihen, että laillisuusvalvonta vaikeutuu. Yhteisön oikeussuojajärjestelmän toimivuuden turvaaminen on keskeinen haaste lähitulevaisuudessa. Valtioneuvosto katsoo, että yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kasvavat juttumäärät edellyttävät tuomioistuinten toimintaedellytysten ja -tapojen joustavaa kehittämistä. Selonteon mukaan eräät nyt yhteisön perustamissopimuksen muuttamista edellyttävät tuomioistui-
mista koskevat määräykset voitaisiin jatkossa tehdä neuvoston yksimielisellä päätöksellä. Yhteisöjen tuomioistuinten työjärjestysten hyväksymismenettelyä tulee muuttaa siten, että ne voitaisiin jatkossa

hyväksyä neuvoston puolesta määräenemmistöllä, ei kuitenkaan yhteispäätösmenettelyssä. Eräitä kanneryhmiä kuten virkamiesjuttuja varten voidaan luoda erityismenettelyjä.

Valiokunta korostaa omasta puolestaan, että yhteisön lainkäyttöjärjestelmällä on olennainen merkitys kansalaisten ja yritysten oikeussuojalle EU-jäsenyyden oloissa. Tältä osin järjestelmä on ajautumassa ylivoimaisiin vaikeuksiin jo ilman laajentumistakin, minkä takia tuomioistuinten toimintaedellytysten turvaamiselle on annettava ensisijainen merkitys HVK:ssa. Jäsenvaltiot ja toimielimet ovat tähän asti olleet kiinnostuneempia antamaan uusia asiaryhmiä yhteisön tuomioistuinten käsiteltäviksi kuin huolehtimaan siitä, että nämä asiat voidaan kohtuullisessa ajassa ratkaista. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä erityistä huomiota käännös- ja tulkauksen puutteellisiin resursseihin, minkä takia esimerkiksi yhteisön tuomioistuinten keskeisen oikeuskäytännön julkaiseminen suomeksi ja ruotsiksi ajalta ennen vuotta 1995 on vasta alkuvaiheessaan. Mainittakoon, että perustuslakivaliokunta viittasi jo 10.10.1991 oikeusministeriölle antamassaan lausunnossa tarpeeseen "valmistaa kotimaisilla kielillä saatava valikoima EY:n keskeisestä oikeuskäytännöstä".

Valiokunta huomautti lausunnossaan SuVL 2/1995 vp, että "tuomioistuimen työjärjestys olisi määrättävä annettavaksi yhteispäätösmenettelyssä, sillä se sisältää olennaisesti yksityisten asianosaisten prosessuaaliseen asemaan vaikuttavia, luonteeltaan laillista oikeudenkäyntijärjestystä koskevia säännöksiä". Valtioneuvoston selonteossa ei tarkemmin perustella kantaa, minkä vuoksi yhteispäätösmenettely ei soveltuisi tuomioistuimen työjärjestyksen käsittelyyn. Valiokunta huomauttaa, että oikeudenkäyntimenettelystä säätäminen kuuluu lähtökohtaisesti parlamentaarisen lainsäätäjän tehtäviin, minkä takia Euroopan parlamentin osallistuminen päätöksentekoon olisi perusteltua unionin tason lainkäytösäännöistä päätettäessä.

Valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee pikaisesti yksityiskohtaisen lisäselvityksen keinoista, joilla unio-

nin tuomioistuinjärjestelmän toimivuus voidaan turvata. Tuomioistuimen työjärjestyksen osalta valiokunta pitää perusteltuna, että kansalaisten asemaan oikeudenkäynnissä vaikuttavat säännökset käsitellään yhteispäätösmenettelyssä.

Muut toimet ja neuvoa-antavat elimet

Tilintarkastustuomioistuin. Neuvosto nimittää tilintarkastustuomioistuimen 15 jäsentä kuudeksi vuodeksi kerrallaan yksimielisesti ja kuultuaan Euroopan parlamenttia. Kullakin jäsenvaltiolla on käytännössä oikeus nimetä yksi kansalainen tilintarkastustuomioistuimeen. Tilintarkastustuomioistuin toimii kollegiona.

Yleisesti on katsottu, että unionin laajentumisesta johtuva jäsenmäärän kasvu vaikeuttaa tilintarkastustuomioistuimen toimintamahdollisuuksia nykyisessä kollegiaalisessa organisaatiomuodossa. Käytännössä jo nyt työskentely ja päätöksenteko on osoittautunut vaikeaksi kollegion koon vuoksi.

Selonteon mukaan tilintarkastustuomioistuinmessä tulisi jatkossakin olla yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta. Valtioneuvosto pyrkii siihen, että tilintarkastustuomioistuimen toimintatavat ja organisaatio vastaavat hyvin sen tehtäviä laajentuneessa unionissa. Tämän vuoksi on tutkittava erilaisia tilintarkastustuomioistuimen päätöksenteon kehittämisvaihtoehtoja.

Komissio esittää HVK-raportissaan, että tilintarkastustuomioistuimen jäsenmäärä jäädytetään 20:een, koska ei ole vakuuttavia perusteluja sille, että jokaisen jäsenvaltion tulisi olla edustettuna tilintarkastustuomioistuimessa. Toimivan vuorottelun aikaan saamiseksi jäsenvaltioiden välille olisi samalla päätettävä, että jäseniä ei voitaisi nimittää uudelleen heidän kuusi-vuotisen jäsenyytensä päätyttyä.

Valiokunnan havaintojen mukaan unionin rahoituksen ja varainkäytön tarkastusjärjestelmän nykytila ei ole tyydyttävä. Tätä ilmentävät muun muassa se, että yhteisön tilinpäätöksen jääminen hyväksymättä ja vastuuvapauden siitä myöntämättä näyttää muodostuneen säännöksi,

että edellisen komission väärinkäytösten tutkiminen uskottiin erilliselle *ad hoc* -elimelle eikä tilintarkastustuomioistuimelle ja että on ollut tarpeen perustaa uusi petosten torjuntaan keskitetty unionin viranomainen. Kuitenkin unionin budjetin merkitys kasvaa, ja siitä muodostuu keskeinen rahoituksen lähde uusille jäsenvaltioille. Valiokunta ymmärtää sinänsä sen, että valtioneuvosto yleisistä syistä korostaa periaatetta, jonka mukaan kaikkien jäsenvaltioiden on oltava edustettuina kaikissa toimelelimissä, myös tilintarkastustuomioistuimessa.

Valiokunnan käsityksen mukaan HVK:n olisi kuitenkin perusteellisesti selvitettävä unionin rahoituksen ja varainkäytön valvonnan nykytilaa ja keinoja sen ongelmien ratkaisemiseksi. Tuon selvityksen pohjalta olisi päätettävä toimenpiteistä, joihin voi myös sisältyä nykymuotoisen tilintarkastustuomioistuimen organisaation perusteellinen uudistaminen

Hallitusten välisen konferenssin kanssa rinnakkaiset, mutta erilliset prosessit

Euroopan unionin yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka

Valiokunta ei toimialansa huomioon ottaen ota kantaa tähän asiaryhmään.

Ehdotus unionin perusoikeuskirjaksi

Valiokunnalla on tilaisuus seurata perusoikeuskirjan valmisteluja, koska asiakirjan valmistelukuntaan kuuluvat suuresta valiokunnasta ed. Gunnar Jansson kansallisia parlamenteja edustavana varapuheenjohtajana ja ed. Tuija Brax jäsenenä. Valiokunta tyytyy tässä yhteydessä toistamaan vanhat kantansa, joiden mukaan unionin tai yhteisön olisi voitava liittyä Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimukseen, ja oikeudellisesti sitovan erillisen perusoikeussäätelyn kehittämiseen unionille tulisi suhtautua varauksellisesti.

Muita uudistusehdotuksia

Joustavuus

Amsterdamin sopimuksen myötä perussopimukseen lisättiin määräykset tiiviimmästä yhteistyöstä eli niin sanotusta joustavuudesta (jäljempänä "joustavuus"). Joustavuuden tarkempi kirjaaminen perussopimukseen toi mukanaan uuden toimintaperiaatteen, jonka mukaan jäsenvaltioiden ei tarvitse tehdä kaikkea yhdessä. Määräysten mukaan ne jäsenvaltiot, jotka haluavat ja kykenevät, voivat tiettyjen edellytysten toteutuessa harjoittaa tiiviimpää yhteistyötä unionin toiminta-aloilla käyttäen hyväksi unionin toimielimiä, menettelyjä ja järjestelyjä. Tavoitteena on pitää joustavuus unionin rakenteiden sisäpuolella. Taustalla on laajentuminen ja ajatus, jonka mukaan unionin ei tulisi edetä aina hitaimman jäsenvaltion mukaan.

Valtioneuvosto ei pidä tarpeellisena Amsterdamin sopimuksen joustavuusmääräysten perusteellista muuttamista. Joustavuuden käyttökynnystä voidaan käsitellä osana määräenemmistöpäätöskysymystä. Valiokunta toteaa kuitenkin, että joustavuuden lisääminen voi johtaa yhtä hyvin myönteisiin kuin kielteisiin seurauksiin Suomen kannalta, minkä vuoksi siihen on suhtauduttava tarpeellisella varovaisuudella.

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kannaan joustavuuden osalta.

Perussopimusten uudelleenjärjestely

Historiallisista syistä Euroopan yhteisöillä on kolme erillistä perustamissopimusta (EHTY 1951, Euratom 1957 ja EY 1957). Näiden rinnalle tuli vuonna 1992 sopimus Euroopan unionista.

Primäärioikeuden sopimusten yhdistämistä yhdeksi perussopimukseksi ("peruskirjaksi") on käsitelty useissa eri yhteyksissä. Amsterdamin sopimuksella toteutettiin vanhentuneiden tai merkityksensä menettäneiden määräysten poistaminen kaikkien neljän perussopimuksen (EY:n perustamissopimus, EHTY-sopimus, Euratom-sopimus ja EU-sopimus) osalta. Uudelleennueroointi toteutettiin EY:n perustamissopimuk-

sen ja EU-sopimuksen osalta. Perussopimusten yhdistämistä ei sen sijaan toteutettu.

Vuoden 2000 HVK:n valmisteluissa sopimusten uudelleenjärjestely on jälleen nostettu esille. Perusajatuksena olisi jakaa nykyiset sopimusmääräykset kahteen ryhmään, joista ensimmäiseen kuuluisivat perustavaa laatua olevat toimivaltamääräykset ja toiseen muut olennaiset määräykset (mm. alakohtaiset politiikat). Edellisiä voitaisiin muuttaa vain nykyisessä perustamissopimusten muuttamismenettelyssä. Jälkimmäisten muutos vaatisi neuvoston yksimielisen päätöksen ja parlamentin hyväksynnän.

Selonteon mukaan hankkeeseen liittyy erilaisia näkökohtia. Etuna voidaan pitää EU:n primäärioikeuden selkeytymistä. Poliittiselta kannalta herää kysymys siitä, johtaako hanke mahdollisesti EU:n perustuslain laatimiseen. Laajan uudelleenkirjoittamisen yhteydessä voidaan myös nostaa esille laajempia periaatteellisia muutoshankkeita, kuten esim. perusoikeuslutelon sisällyttäminen sopimukseen. Siltä osin kuin perussopimukset jaettaisiin kahteen ryhmään, keskeiseksi muodostuu kysymys, mitä määräyksiä voitaisiin muuttaa edellyttämättä kansallisten parlamenttien suostumusta. EU:n perusluonteessa tapahtuisi merkittävä muutos, jos toimielimet itse voisivat määritellä unionin toimivallan laajuuden. Kysymyksellä on myös selkeä valtiosääntöluottavuus muun muassa eduskunnan aseman osalta.

Valtioneuvoston arvion mukaan perussopimusten uudelleenjärjestelyä saatetaan ehdottaa HVK:n asialistalle. Kyseessä on kuitenkin niin laajamittainen hanke, että sitä lienee mahdotonta toteuttaa HVK:lle asetetussa aikataulussa. Hanke edellyttää kaikkien jäsenvaltioiden yksimielisyyttä sekä kansallisia ratifiointeja. Valtioneuvosto ei pidä perusteltuna perustamissopimusten uudelleenjärjestelyä vuoden 2000 hallitusten välisessä konferenssissa.

Valiokunta korosti vuoden 1996 HVK:n aikana perustamissopimusten uudelleenjärjestämisen merkitystä sääntelyn ymmärrettävyyden ja selkeyden kannalta. Valiokunnan käsityksen mukaan uudelleenjärjestely tuli kuitenkin toteuttaa puhtaasti teknisenä hankkeena muuttamatta

samassa yhteydessä toimivaltasuhteita tai oikeusvaikutuksia.

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan siltä osin kuin kysymys on unionin ja jäsenvaltion väliseen toimivallanjakoon puuttumisesta tai uusien aineksien lisäämisestä perussopimukseen. Valiokunta ei kuitenkaan ole vakuuttunut siitä, että ei olisi HVK:n käytettävissä olevassa aikataulussa mahdollista saattaa päätökseen Amsterdamin sopimuksen yhteydessä toteutettu sopimustekstien uudelleen järjestely siirtämällä EHTY-sopimuksen voimaan jäävät osat sekä atomienergiayhteisön perustamissopimus yhteisön perustamissopimukseen ja mahdollisesti yhdistämällä unionisopimus ja yhteisön perustamissopimus yhdeksi asiakirjaksi.

Lopuksi

Valiokunta totesi Amsterdamin sopimuksesta antamassaan lausunnossa SuVL 1/1998 vp, että "valtioneuvoston ja eduskunnan välinen vuoropuhelu toimi suhteellisen hyvin ottaen huomioon konferenssissa käsiteltävien kysymysten monimutkaisuuden ja laajuuden sekä sen, että kysymys oli Suomen osalta ensimmäisestä perussopimusten muutoskonferenssista. Konferenssin tietyissä vaiheissa esiintyneet erimielisyydet koskivat asiakysymysten sijasta eduskunnan informoinnin aikataulua. Valiokunnan mie-

lestä olisi tulevaisuudessa syytä korostaa valtioneuvoston sisäisen päätöksenteon avoimuuden merkitystä myös eduskunnalle ja sitä, että on ehdottomasti huolehdittava pääkaupungin päätöksentekomekanismien ensisijaisuuden turvaamisesta neuvottelupaikalla tapahtuvaan harkintaan nähden. Tulevaisuudessa olisi myös syytä harkita palaamista ETA- ja EU-jäsenyysneuvotteluissa noudatettuun käytäntöön, jossa neuvotteluvaltuuskunnassa oli pysyviä jäseniä myös muualta kuin ulkoasiainministeriöstä. Suuri valiokunta korostaa vastaisuuden varalle sitä, että EU:n hallitustenvälisiin konferensseihin sovellettavien valtiopäiväjärjestyksen säännösten tarkoituksena on estää se, että eduskunta asetettaisiin tapahtuneiden tosiasioiden eteen. Tämän takia on tulevaisuudessa kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että eduskuntaa informoidaan ajoissa ja että hallituksen puolella ei asiallisesti sidota Suomen käsiä, ennen kuin eduskunnan kanta on muodostettu. Sopimusten ratifiointivaiheessa eduskunnalla ei ole enää mahdollisuuksia vaikuttaa sopimusten sisältöön."

Valiokunta toistaa edellä esitetyn kannanottonsa.

Lausunto

Edellä esitetyn perusteella suuri valiokunta esittää kunnioittavasti,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa huomioon tässä lausunnossa esitetyn.

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 2000

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

tp.pj.	Pekka Kuosmanen /kok		Katja Syvärinen /vas
jäs.	Tuija Brax /vihr		Marja Tiura /kok
	Jouko Jääskeläinen /skl		Matti Vanhanen /kesk
	Juha Korkea-aho /kesk		Matti Väistö /kesk
	Jari Koskinen /kok	vjäs.	Jouni Backman /sd
	Johannes Leppänen /kesk		Irina Krohn /vihr
	Håkan Nordman /r		Risto Kuisma /rem
	Outi Ojala /vas		Markku Markkula /kok
	Kirsi Piha /kok		Kari Uotila /vas
	Jussi Ranta /sd		Raija Vahasalo /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Niilo Jääskinen.